

Australian Government

GŁOSOWANIE JEST OBOWIĄZKOWE

Twój oficjalny

informator referendalny

NINIEJSZY INFORMATOR ZAWIERA:

strona

5

strona

23

Zawartość informatora

Niniejszy oficjalny informator referendalny zawiera dwa ważne dokumenty:
Oficjalną broszurę referendalną argumentującą za głosowaniem Yes/No
Oficjalny przewodnik do referendum 2023.

str. 5 **Oficjalna broszura referendalna argumentująca za głosowaniem Yes/No**

Strona 6 Co może ulec zmianie w Konstytucji

Ta strona wyszczególnia proponowane zmiany, które miałyby zostać wprowadzone do Konstytucji

Proponowana ustawa została przyjęta przez obie Izby Parlamentu:
Constitution Alteration (Aboriginal and Torres Strait Islander Voice) 2023
[Poprawka Konstytucyjna (Głos Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa) 2023].

Strona 7 Argumentacja za głosowaniem Yes i No

Argumenty za głosowaniem Yes oraz argumenty za głosowaniem No prezentowane są obok siebie.

Argumentacje za Yes/No przygotowane zostały przez większość posłów do Parlamentu, którzy zagłosowali za lub przeciw proponowanej ustawie, i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji.

AEC nie posiada uprawnień do korekty czy weryfikacji faktów przedstawionych w argumentacjach za Yes lub za No.

str. 23 **Oficjalny przewodnik do referendum 2023**

Niniejszy przewodnik zawiera istotne informacje na temat głosowania i lokali wyborczych, oraz słowo wstępne Przewodniczącego Australijskiej Komisji Wyborczej.

Niniejszy przewodnik przygotowany został przez Australijską Komisję Wyborczą (AEC).

Inne wersje językowe oraz formaty łatwoprzystępne

Oficjalny informator referendalny dostępny jest w języku angielskim, w całym szeregu języków wielokulturowych i różnojęzycznych społeczności naszego kraju, w językach Pierwszych Narodów (tylko w formacie audio), dostępne są też wersje angielskojęzyczne dla osób niewidomych i niedowidzących, oraz - tylko dla przewodnika referendalnego - format Easy Read.

Dodatkowe informacje w języku polskim na temat głosowania i referendum uzyskać można pod numerem 1300 720 143.

Australian Government

GŁOSOWANIE JEST OBOWIĄZKOWE

Strona intencjonalnie pozostawiona pusta

Oficjalna
broszura referendalna
argumentująca za głosowaniem

YES | NO

Co w Konstytucji może ulec zmianie

Obwieszczenie propozycji wprowadzenia zmian w Konstytucji

Proponowana ustawa, a mianowicie Poprawka Konstytucyjna (Głos Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa) 2023 [Constitution Alteration (Aboriginal and Torres Strait Islander Voice) 2023], zmieniłaby Konstytucję poprzez dodanie do niej, po Rozdziale VIII, następujących słów:

Chapter IX—Recognition of Aboriginal and Torres Strait Islander Peoples

[Rozdział IX–Uznanie ludów Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa]

129 Aboriginal and Torres Strait Islander Voice

[Głos Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa]

W uznaniu ludów Aborygenów oraz Wyspiarzy Cieśniny Torresa za Pierwsze Narody Australii:

(i) powołany zostanie organ, który zwać się będzie “Głosem” Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa;

(ii) “Głos” Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa może składać na ręce Parlamentu oraz Władzy Wykonawczej Związku Australijskiego przedłożenia w kwestiach dotyczących ludów Aborygenów oraz Wyspiarzy Cieśniny Torresa;

(iii) Parlament będzie, w zgodzie z zapisami Konstytucji, władny uchwalać ustawy dotyczące kwestii związanych z “Głosem” Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa, w tym z jego składem, funkcjonowaniem, uprawnieniami i procedurami

Ponadto, proponowana ustawa zmieniłaby również Konstytucję poprzez dodanie do Spisu Treści Konstytucji - po odwołaniu do ‘Rozdziału VIII Poprawka Konstytucyjna’ [‘Chapter VIII Alteration of the Constitution’] - następującej treści:

Chapter IX	Recognition of Aboriginal and Torres Strait Islander Peoples
[Rozdział IX	Uznanie ludów Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa]

Na kolejnych stronach przedstawione są argumentacje za głosowaniem **Yes** oraz **No**

Argumentacje za głosowaniem za lub przeciw przygotowane zostały przez większość federalnych Posłów do Parlamentu i Senatorów, którzy zagłosowali za lub przeciw proponowanej ustawie o zmianie w Konstytucji, i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji.

Ci, którzy głosowali za proponowaną ustawą i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji, przygotowali argumenty za Yes, a ci, którzy głosowali przeciw proponowanej ustawie i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji, przygotowali argumenty za No.

W myśl ustępu 11(1) ustawy *Referendum (Machinery Provisions) Act 1984* (Cth) całkowita liczba słów każdej argumentacji w języku angielskim nie może przekraczać 2 tysięcy.

6 Oficjalna broszura referendalna argumentująca za głosowaniem YES|NO

7 Oficjalna broszura referendalna argumentująca za głosowaniem YES|NO

Argumentacja za głosowaniem

Yes

Argumentacja za głosowaniem **Yes**
zaczyna się na **stronie 10**
i widnieje na
naprzemiennych stronach.

Proponowana ustawa:

Wprowadzić zmianę w Konstytucji uznającą Pierwsze Narody Australii poprzez umocowanie w niej Głosu Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa.

A proposed law:

To alter the Constitution to recognise the First Peoples of Australia by establishing an Aboriginal and Torres Strait Islander Voice.

**Kto
jest jej
autorem?**

Treść tej argumentacji (która dostępna jest też na stronie aec.gov.au/referendums/pamphlet.htm) autoryzowana została przez większość tych posłów do Parlamentu, którzy zagłosowali za proponowaną ustawą, i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji. Jej brzmienie opublikowane zostało bez jakichkolwiek zmian przez Przewodniczącego Komisji Wyborczej.

Argumentacja za głosowaniem

No

Argumentacja za głosowaniem **No**
zaczyna się na **stronie 11**
i widnieje na
naprzemiennych stronach.

Proponowana ustawa:

Wprowadzić zmianę w Konstytucji uznającą Pierwsze Narody Australii poprzez umocowanie w niej Głosu Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa.

A proposed law:

To alter the Constitution to recognise the First Peoples of Australia by establishing an Aboriginal and Torres Strait Islander Voice.

**Kto
jest jej
autorem?**

Treść tej argumentacji (która dostępna jest też na stronie aec.gov.au/referendums/pamphlet.htm) autoryzowana została przez większość tych posłów do Parlamentu, którzy zagłosowali przeciw proponowanej ustawie, i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji. Jej brzmienie opublikowane zostało bez jakichkolwiek zmian przez Przewodniczącego Komisji Wyborczej.

Zagłosuj Yes za lepszą przyszłością dla ludów Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa oraz wszystkich Australijczyków

Zagłosuj Yes za jednością, nadzieją oraz dokonaniem pozytywnej zmiany.

Zagłosowanie YES oznacza:

Uznanie

- **Przyznanie** ludom Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa należnego miejsca w naszej Konstytucji oraz wyraz poszanowania dla 65 tysięcy lat ich kultury i tradycji.

Słuchanie

- **Wysłuchanie** się w zdanie ludów Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa na temat kwestii dotyczących ich życia, tak aby rządy podejmowały lepsze decyzje.

Większą skuteczność

- **Dokonanie praktycznego postępu** w służbie zdrowia, edukacji, zatrudnieniu i mieszkalnictwie, tak aby Rdzennym Mieszkańcom Australii żyło się lepiej.

To zmiana, której dokonać możesz tylko Ty.

Zagłosuj Yes za ideą, która wyszła bezpośrednio od ludów Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa: **Constitutional Recognition through a Voice [Uznanie poprzez wpisanie do Konstytucji “Głosu”]**

Czym jest “Głos”:

“Głos” [Voice] będzie to komitet złożony z przedstawicieli ludów Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa, który doradzać będzie Parlamentowi i Rządowi w kwestiach dotyczących ich społeczności.

Składać się będzie z Rdzennych Australijczyków z każdego stanu i terytorium, wysp Cieśniny Torresa oraz przedstawicieli regionów i społeczności z obszarów odosobnionych.

Członkowie “Głosu” wybierani będą przez ludy Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa w swoich lokalnych okręgach i zasiadać w nim będą przez określoną kadencję.

Dlaczego go potrzebujemy:

Ludy Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa stoją przed poważnymi wyzwaniami:

- Średnia życia o 8 lat krótsza niż wśród populacji nierdzennej.
- Wyższy wskaźnik zachorowalności, oraz śmiertelności niemowląt.
- Dwukrotnie wyższy wskaźnik samobójstw.
- Mniej szans na zdobycie wykształcenia i przysposobienia zawodowego.

Widać jak na dłoni, że obecna strategia się nie sprawdza.

Aby zniwelować te nierówności, znaleźć rozwiązania i poczynić plany na przyszłość, musimy wysłuchać się w podpowiedzi ludów Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa w kwestiach dotyczących ich życia i społeczności.

Jak funkcjonować będzie “Głos”:

Istotą “Głosu” jest doradztwo.

Gdy rządy wysłuchują się w głos ludzi w sprawach, które ich dotyczą, to:

- Podejmują lepsze decyzje.
- Osiągają lepsze rezultaty.
- Są mniej kosztowne.

Ciąg dalszy argumentacji
Yes
str.12

Kto
jest jej
autorem?

Treść tej argumentacji (która dostępna jest też na stronie aec.gov.au/referendums/pamphlet.htm) autoryzowana została przez większość tych posłów do Parlamentu, którzy zagłosowali za proponowaną ustawą, i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji. Jej brzmienie opublikowane zostało bez jakichkolwiek zmian przez Przewodniczącego Komisji Wyborczej.

POWODY ŻEBY ZAGŁOSOWAĆ NO – W SKRÓCIE

To Referendum nie ogranicza się jedynie do kwestii ‘uznania’. Propozycja “Głosu” [Voice] idzie znacznie dalej.

Jeśli zostanie przyjęta, stanowić będzie największą zmianę naszej Konstytucji w historii.

Jest ryzykowna prawnie, i z niewiadomymi konsekwencjami. Wywoływałaby podziały i zostałaby z nami na zawsze.

Jeśli nie wiesz co zrobić, zagłosuj no.

RYZYKOWNY

Wszyscy chcemy pomóc Rdzennym Australijczykom z defaworyzowanych społeczności. Ten “Głos” nie jest jednak rozwiązaniem, a przy tym stwarza prawdziwe ryzyko dla naszego systemu sprawowania rządów.

“Głos” skupia się w szczególności na wszystkich obszarach “Władzy Wykonawczej”. Oznacza to, że nic nie jest poza jego zasięgiem.

Ostatnie słowo w kwestii kompetencji “Głosu” miałby nie Parlament, tylko Federalny Sąd Najwyższy

Wystawia to nas na ryzyko zaskarżeń do sądów, przewlekłości oraz dysfunkcyjnego rządu.

NIEDOOKREŚLONY

Nie przedstawiono żadnych szczegółów tego, jak wybierani będą członkowie “Głosu” ani jak będzie on funkcjonował. Australijczyków namawia się do zagłosowania zanim szczegóły te zostaną dopracowane.

Australijczycy powinni poznać szczegóły przed głosowaniem, a nie po nim.

Nie wiemy jak będzie funkcjonował, nie wiemy kto będzie w nim zasiadał, ale wiemy, że nas Australijczyków podzieli on na zawsze.

Niektórzy zwolennicy “Głosu” utrzymują, że byłby on jedynie pierwszym krokiem na drodze do reparacji i odszkodowań i innych radykalnych zmian. Czyli? Co będzie następne?

DZIELĄCY

Ukonstituowanie “Głosu” jednej tylko grupy Australijczyków oznacza permanentne podzielenie naszego kraju.

Niedookreślony organ, mający za sobą pełną moc Konstytucji, doprowadzi do powstania różnych kategorii obywateli. Wielu Rdzennych Australijczyków tego nie popiera.

WIECZYSTY

Umocowanie “Głosu” w Konstytucji jest na zawsze. Jego negatywne konsekwencje pozostaną z nami bezpowrotnie.

10 POWODÓW ŻEBY ZAGŁOSOWAĆ NO

1. “GŁOS” JEST RYZYKOWNY PRAWNIE

Konstytucja Australii jest naszym najważniejszym aktem prawnym. Każde słowo może być poddane interpretacji.

Australia od 1977r. nie wprowadziła żadnej zmiany do swojej Konstytucji. **Ta stanowiłaby największe przeobrażenie naszej demokracji w historii Australii.**

To skok w nieznaną. Funkcjonowanie “Głosu” nie zostało przetestowane. Nigdzie na świecie nie istnieje porównywalny organ konstytucyjny.

Ukonstituowanie “Głosu” oznacza, że może to stać się przedmiotem sądowego zaskarżenia oraz wykładni Federalnego Sądu Najwyższego.

Eksperti prawni nie są zgodni, i nie są w stanie przewidzieć jak taką poprawkę konstytucyjną zinterpretuje Federalny Sąd Najwyższy.

Ciąg dalszy argumentacji
No
str.13

Kto
jest jej
autorem?

Treść tej argumentacji (która dostępna jest też na stronie aec.gov.au/referendums/pamphlet.htm) autoryzowana została przez większość tych posłów do Parlamentu, którzy zagłosowali przeciw proponowanej ustawie, i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji. Jej brzmienie opublikowane zostało bez jakichkolwiek zmian przez Przewodniczącego Komisji Wyborczej.

Argumentacja za głosowaniem

Yes

“Głos” będzie pełnił funkcję doradczą w kluczowych sprawach dotyczących ludu Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa, od lepszej opieki zdrowotnej dla noworodków po poprawę jakości usług w rejonach odosobnionych.

W gestii Parlamentu i Rządu będzie nadal ustanawianie praw, nakreślanie programów oraz finansowanie.

Patrick Dodson, Senator z Australii Zachodniej, Starszy ludu Yawuru:

“Gdy ludzie tam, na miejscu, są wysłuchiwanie i angażują się, powstają lepsze ustawy i strategie. Dzięki podpowiedziom “Głosu” nasze decyzje i kierunki działania będą trafniejsze, a ich sukces pewniejszy. Umocowanie go w Konstytucji pomoże naszemu narodowi zbliznić rany przeszłości.”

GŁOS: KLUCZOWE FAKTY

- Inicjatywa wyszła od ludów Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa.
- Uznaje miejsce Pierwszych Narodów [First Peoples] w naszej Konstytucji.
- Komitet złożony z przedstawicieli ludów Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa.
- Daje ludziom możliwość wypowiedzenia się w dotyczących ich kwestiach.
- Słuchanie przełoży się na lepsze wyniki – przy zmniejszeniu kosztów.
- Przedstawiciele wszystkich stanów i terytoriów, wysp Cieśniny Torresa oraz społeczności z obszarów odosobnionych.
- W jego składzie znajdują się młodzi ludzie oraz zrównoważona liczba mężczyzn i kobiet.
- Parlament i Rząd nadal odpowiada za ustanawianie praw, programy oraz finansowanie.

CZYTAJ DALEJ I POZNAJ KOLEJNE 8 POWODÓW ŻEBY ZAGŁOSOWAĆ YES.

1. Inicjatywa ta wyszła bezpośrednio od Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa.

Zagłosowanie Yes oznacza:

- Poparcie aspiracji wyrażanych przez lud Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa od dziesiątków lat.
- Zaakceptowanie propozycji popieranej przez ponad 80% Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa.

Postulat ustanowienia “Głosu” nie wypłynął od polityków.

W 2017r., po wielu latach pracy i niezliczonych debatach w każdym zakątku naszego kraju, blisko 250 przywódców i starszyzny ludów Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa ratyfikowało *Uluru Statement from the Heart* [Przesłanie z Serca Uluru].

Nawołujące do uznania ich w Konstytucji poprzez ustanowienie “Głosu”.

Apelujące do nas o pomoc we wdrożeniu praktycznej zmiany w ich życiu i stworzenie lepszych perspektyw dla ich dzieci.

Australijczycy ze wszystkich środowisk, wszystkich religii i kultur, wszystkich stron sceny politycznej wyrazili swoje wsparcie dla tej propozycji.

Teraz możemy to urzeczywistnić.

Zagłosuj Yes w imię jedności która zintegruje Australię.

2. Ukonstytuowanie krokiem do osiągnięcia konkretnych rezultatów.

Ukonstytuowanie stanowi dobitną deklarację, która przełoży się na praktyczne zmiany.

Zagłosowanie Yes oznacza:

- Uhonorowanie ludów Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa jako Pierwsze Narody Australii.
- Celebrację i przynależność do 65 tysięcy lat historii.
- Posłanie światu mocnego komunikatu o jedności Australii.

Ciąg dalszy argumentacji Yes
str.14

Kto jest jej autorem?

Treść tej argumentacji (która dostępna jest też na stronie aec.gov.au/referendums/pamphlet.htm) autoryzowana została przez przez większość tych posłów do Parlamentu, którzy zagłosowali za proponowaną ustawą, i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji. Jej brzmienie opublikowane zostało bez jakichkolwiek zmian przez Przewodniczącego Komisji Wyborczej.

Argumentacja za głosowaniem

No

“Mogę sobie wyobrazić dekadę lub więcej wynikających z “Głosu” konstytucyjnych i administracyjnych sporów sądowych...”

(Ian Callinan AC KC, były Sędzia Federalnego Sądu Najwyższego)¹

Otwiera to prawną puszkę Pandory.

2. NIE ZNAMY SZCZEGÓŁÓW

To poważna decyzja. Tymczasem, **Rząd nie chce wyjawić kluczowych szczegółów przed głosowaniem.**

Nie wiemy jak miałyby to pomóc defaworyzowanym społecznościom i zniwelować nierówności.

Nie wiemy, ile osób miałyby wejść w skład “Głosu”.

Nie wiemy, czy miałyby zostać wybrane czy wskazane, i jak miałyby się to odbyć.

Nie wiemy, jak “Głos” składałby przedłożenia ani jak miałby być rozliczalny.

Te szczegóły miałyby zostać dopracowane dopiero po przeprowadzeniu głosowania.

Kampania za głosowaniem Yes utrzymuje, że *“nie ma sensu”* znać szczegóły przed oddaniem głosu.

“Nie ma żadnego sensu przeprowadzać tak szczegółowe konsultacje bez uzyskania wsparcia obywateli Australii do zmiany konstytucji.”

(Broszura Yes23)

To wszystko jest na opak.

Nikt nie kupiłby domu bez obejrzenia go, ani auta bez jazdy próbnej.

A jednak prosi się nas o zagłosowanie za zmianą naszej Konstytucji bez podania szczegółów.

Nie powinno się prosić Australijczyków o podpisanie czeku in blanco.

Jakżeż mogą Australijczycy zgodzić się na coś, czego szczegółów nie znają?”

(Senator Kerryne Liddle, Ministra ds. Ochrony Dzieci i Zapobiegania Przemocy w Rodzinie w Gabinecie Cieni i kobieta z ludu Arrernte)

3. STWARZA PODZIAŁY

Ukonstytuowanie ciała reprezentującego jedną tylko grupę Australijczyków oznacza permanentne podzielenie naszego kraju. Wielu Rdzennych Australijczyków nie zgadza się na to.

“Głos” nas nie zjednoczy, on nas podzieli rasowo.”

(Senator Jacinta Nampijinpa Price, Ministra w Gabinecie Cieni ds. Rdzennych Australijczyków i kobieta z ludu Warlpiri)

Jest to sprzeczne z kluczową zasadą naszego demokratycznego systemu, w którym wszyscy Australijczycy są równi wobec prawa.

“Wpisanie proponowanej s 129 oznaczałoby, że stajemy się narodem w którym, bez względu na to skąd i kiedy czy to my czy nasi przodkowie przybyli do tego kraju, nie wszyscy jesteśmy równi.”

(David Jackson AM KC, były Sędzia Sądu Federalnego)²

Nasza Konstytucja należy do wszystkich Australijczyków. Rolą naszego Parlamentu jest reprezentowanie wszystkich Australijczyków. W jego skład wchodzi obecnie rekordowa liczba 11 Rdzennych Posłów i Senatorów.

Nasz hymn państwowy został niedawno zmieniony, żeby odzwierciedlić fakt że jesteśmy “jedni i wolni”.

A “Głos” trwale podzieliłby Australię, zarówno wobec prawa jak i duchowo.

¹ The Australian, 17/12/2022

² Przedłożenie Parlamentarne w trybie zapytania, 11/04/2023

Kto jest jej autorem?

Treść tej argumentacji (która dostępna jest też na stronie aec.gov.au/referendums/pamphlet.htm) autoryzowana została przez przez większość tych posłów do Parlamentu, którzy zagłosowali przeciw proponowanej ustawie, i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji. Jej brzmienie opublikowane zostało bez jakichkolwiek zmian przez Przewodniczącego Komisji Wyborczej.

Ciąg dalszy argumentacji No
str.15

- Uczynienie praktycznej różnicy na przyszłość.

Całe pokolenia Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa wzbogacały nasz naród swoją kulturą i kreatywnością, swoją wiedzą o ziemi i wodzie, oraz swoim wkładem w życie Australii.

Nasz prastary kontynent jest kolebką najstarszych żyjących kultur świata. Uhonorowanie tego w naszej Konstytucji jest inspirującym wyrazem celebracji naszej wspólnej historii.

Zagłosowanie Yes jest wyrazem pojednania, które zaowocuje realnymi rezultatami.

Wyrazem uznania, o którego poparcie proszą nas Rdzenni Australijczycy, jest “Głos”. Wehikuł praktycznej zmiany.

Johnathan Thurston, czempion i trener NRL, mężczyzna z ludu Gunggari:

“Nasza młodzież zasługuje na szansę realizacji swoich dążeń. Pracuję blisko z uczniami z okręgu Yarrabah w Queensland. Widzę trudności, na jakie napotykają. Nikt nie ma w tej materii lepszego rozeznania niż lokalne społeczności. Stwarzając im możliwość wypowiedzenia się sprawiamy, że więcej naszych dzieci będzie mogło osiągnąć swój pełny potencjał. I to właśnie do tego ma służyć “Głos”.”

3. Zapewnienie ludziom lepszego bytu.

“Głos” stanowi wehikuł do zapewnienia ludom Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa rzeczywistej poprawy w zakresie:

- Średniej długości życia.
- Śmiertelności noworodków i opieki zdrowotnej.
- Edukacji i zatrudnienia.

Od dawien dawna, kierujące się dobrymi intencjami rządy wydają miliardy, próbując uporać się z tymi problemami.

Nie udaje im się jednak osiągnąć trwałej poprawy, ponieważ nie wsłuchują się w opinie lokalnych społeczności.

Obecne podejście jest dysfunkcyjne, a najlepszą szansą jego uzdrowienia jest “Głos”.

Nikt nie łudzi się, że “Głos” natychmiast rozwiąże wszystkie problemy – ale przynajmniej będziemy nareszcie mieli właściwą metodologię.

Oto trzy przykłady, gdzie wsłuchiwanie się w głos Rdzennych Mieszkańców przyniosło lepsze rezultaty.

WYOBRAŹMY SOBIE POSTĘP, JAKI AUSTRALIA MOGŁABY POCZYNIĆ DZIĘKI “GŁOSOWI”.

Słuchanie działa: Lepsza służba zdrowia

Lokalnie zarządzana Aborygeńska Służba Zdrowia zatrudnia Rdzennych, mieszkających na danym terenie pracowników.

Ci prowadzą przychodnie oraz wizytują oddalone lokalizacje, świadcząc podstawowe usługi, np. szczepienie dzieci.

W Południowo-Wschodnim Queensland, lokalna Aborygeńska Służba Zdrowia wspólnie z lokalnymi społecznościami osiągnęły na przestrzeni 10 lat ogromny wzrost corocznych kontroli stanu zdrowia – z 550 do ponad 20 000.

Słuchanie działa: Lepsze wyniki w edukacji

Rodziny uczniów wraz z przywódcami lokalnych społeczności zaangażowali się w każdy etap nowo powstającej szkoły Dhupuma Barker w Kraju Arnhem – od planowania rozkładu lekcji po mundurki szkolne i posiłki.

Autentyczne partnerstwo zaowocowało **wzrostem frekwencji szkolnej oraz lepszymi wynikami**. Reprezentacja Robotyczna ‘Dhupuma Firebirds’ to pierwsza drużyna w historii Terytorium Północnego, która zakwalifikowała się i wzięła udział w niedawnych Międzynarodowych Mistrzostwach VEX w Teksasie.

Dyrektor szkoły Phillip Heath stwierdził:

“Wsłuchiwanie się w głos lokalnych społeczności to radykalny zwrot w edukacji regionalnej i w rejonach odosobnionych.”

Ciąg dalszy argumentacji
Yes
str.16

“Wszyscy jesteśmy Australijczykami. I tak to powinno pozostać. Nie należy nas dzielić tym tzw. “Głosem”, który rozdzieli nasz kraj.”

(Ian Conway, Starszy Kustosz Ziemi Central Arrente)

4. W NICZYM NIE POMOŻE RDZENNYM AUSTRALIJCZKOM

Wszyscy chcemy pomóc Rdzennym Australijczykom z defaworyzowanych społeczności, chcemy zniwelować nierówności i osiągnąć pojednanie.

Tyle że odpowiedzią nie jest więcej biurokracji.

Na rozmaitych szczeblach administracji rządowej mamy obecnie setki organizacji reprezentujących Rdzennych mieszkańców, a ponadto Krajową Agencję ds. Rdzennych Australijczyków z jej 1400 pracownikami.

Scentralizowany “Głos” to ryzyko niedostrzeżenia potrzeb społeczności regionalnych i odosobnionych.

“Jeden ogólnonarodowy “Głos” nie może przemawiać w imieniu wszystkich rdzennych ziem.”

(Nyunggai Warren Mundine AO, członek zarządu Australijczycy za Jednością i mężczyzna z ludu Bundjalung)

Różne głosy bezustannie wołają o pomoc w uporaniu się z dewastującymi problemami socjalnymi, trawiącymi wiele oddalonych społeczności. To, czego potrzebujemy, to działanie.

“Tym, czego potrzebuje Canberra, są uszy, a nie “Głos”.”

(Senator Jacinta Nampijinpa Price, Ministra ds. Rdzennych Australijczyków w Gabinecie Cieni i kobieta z ludu Warlpiri)

5. NIC NIE ZNAJDZIE SIĘ POZA JEGO ZASIĘGIEM

Domem “Głosu” nie jest sam tylko Parlament, lecz sięga on znacznie dalej – obejmuje wszystkie obszary “Władzy Wykonawczej”. **Czyli wszystkie ministerstwa, agencje rządowe i inne organy (jak Bank Rezerw Australii).**

Decyzje dotyczące ekonomii, bezpieczeństwa narodowego, infrastruktury, służby zdrowia, edukacji i więcej – wszystkie znajdują się w jego sferze działania.

Cytując słowa jednego z członków rządowej Referendalnej Grupy Roboczej:

“Głos” będzie mógł przemawiać do wszystkich szczebli administracji rządowej, w tym do rady ministrów, ministerstw, służby cywilnej, oraz niezależnych statutowych organów i agencji – takich jak Bank Rezerw Australii... Nie będzie można go uciszyć.”

(Profesor Megan Davis i Profesor Gabrielle Appleby)³

Cytując popierającego “Głos” profesora prawa konstytucyjnego:

“Uważam że jego konstrukcja jest na wskroś wadliwa, umożliwia ona bowiem pełen zakres rewizji aktów wykonawczych. Oznacza to, że “Głos” może recenzować wszystko, od łodzi podwodnych po mandaty za parkowanie... Będziemy świadkami niekończących się interwencji sądowych.”

(Professor Greg Craven AO)⁴

Wielu specjalistów z dziedziny prawa wyraziło zaniepokojenie tak rozległą skalą, ich obawy zostały jednak zignorowane.

6. MOŻE POWODOWAĆ PRZEWLEKŁOŚĆ I DYSFUNKCJONALNOŚĆ

Parlament Australii każdego roku proceduje setki ustaw.

Zakres działania “Głosu” wykracza poza Parlament, obejmując również ministerstwa, urzędy oraz wszystkie obszary “Władzy Wykonawczej”.

Jak podejdzie do tego “Głos”?

Jeśli “Głos” nie będzie zadowolony ze sposobu, w jaki się z nim konsultowano, lub z podjętej decyzji, mógłby zaskarżyć to do sądu. Ile czasu to zajmie?

³ The Australian, 1/4/2023
⁴ Daily Mail, 24/3/2023

Ciąg dalszy argumentacji
No
str.17

Argumentacja za głosowaniem

Yes

Słuchanie działa: Indigenous Rangers

Blisko 2 tysiące Tuziemczych Strażników Leśnych działa w terenie.

Rangersi dbają o nasze środowisko **zapobiegając powstawaniu pożarów lasu, ograniczając populacje dzikich szkodników oraz polepszając dobrostan naszych rzek.**

Wsluchiwanie się w głos Tuziemczych Rangersów oznacza korzystanie z 65 tysięcy lat ich wiedzy i sprzężenia z ziemią i wodą.

Zagłosuj Yes za lepszymi rezultatami w całej Australii.

Zagłosuj Yes żeby pomóc zasypać przepaść.

4. Zjednoczmy nasz kraj.

Zagłosowanie Yes oznacza:

- Pojednanie się z naszą przeszłością i krok w stronę lepszej przyszłości.
- Zmianę, którą tylko Ty możesz spowodować.

Australia przeszła długą drogę od czasu wejścia w życie naszej Konstytucji w 1901r.

Obecnie, i całkowicie słusznie, wyrażamy szacunek dla Rdzennych Australijczyków i ich wkładu w życie naszego kraju.

W przeprowadzonym w 1967r. referendum 90% Australijczyków zagłosowało Yes za wprowadzeniem do Konstytucji zmiany, pozwalającej na wliczanie do ogółu populacji Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa na takich samych zasadach, jak każdego innego.

Był to jednoczący krok w przód.

Wspólnie możemy teraz wykonać kolejny krok – uznanie Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa poprzez przyznanie im “Głosu”.

Inne kraje o podobnej historii, jak Kanada i Nowa Zelandia, swoje Pierwsze Narody uznały formalnie już dekady temu.

Doświadczenie pokazuje, że nie ma się czego obawiać – a jakże dużo można zyskać.

Rachel Perkins, reżyserka i producentka z Alice Springs, kobieta z ludu Arrernte/Kalkadoon:

“Nasze narody od dziesiątków lat apelują o szansę na lepszy byt. Nigdy nie byliśmy bardziej zdeterminowani ani bardziej zjednoczeni. “Głos” jest naszą najlepszą sposobnością, więc wykorzystajmy ją.”

5. Zaoszczędźmy pieniądze.

Gdy rządy wsluchują się w głos obywateli, osiągają lepsze wyniki i efektywniej wydają publiczne pieniądze.

Ciocia Pat Anderson AO, wiceprzewodnicząca Uluru Dialogues, kobieta z ludu Alyawarre:

“Angażując obywateli, podejmujemy lepsze decyzje a wydawane pieniądze docierają tam, gdzie potrzebne są najbardziej: do lokalnych społeczności.”

Rządy z obu stron sceny politycznej zainwestowały miliardy w programy, które nie rozwiązały problemów ani nie dotarły do tych, którzy na nie czekali.

“Głos” pomoże nam wsluchiwać się w lokalne społeczności i zaoszczędzać pieniądze.

Niemarnowanie przez rządy pieniędzy podatników na programy, które nie działają, przyniesie korzyść nam wszystkim.

6. Już pora.

Idea “Głosu” rodziła się przez dziesiątki lat. Wielu Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa włożyło w to mnóstwo ciężkiej pracy i dobrej woli.

Zagłosowanie No oznacza, że nic się nie zmieni. Oznacza akceptację tego, że lepiej już nie potrafimy.

Nie ryzykujmy więcej tego samego:

Ciąg dalszy argumentacji Yes
str.18

Kto jest jej autorem?

Treść tej argumentacji (która dostępna jest też na stronie aec.gov.au/referendums/pamphlet.htm) autoryzowana została przez przez większość tych posłów do Parlamentu, którzy zagłosowali za proponowaną ustawą, i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji. Jej brzmienie opublikowane zostało bez jakichkolwiek zmian przez Przewodniczącego Komisji Wyborczej.

Argumentacja za głosowaniem

No

Wielu ekspertów prawnych alarmuje, że mogłoby to spowodować poważne opóźnienia w podejmowaniu decyzji.

“Głos” prawie na pewno stanie się piorunochronem dla przewlekłych debat nad szerokim wachlarzem bieżących spraw. Prawie każdy rozpatrywany przez rząd temat o ogólnokrajowym zasięgu postrzegany będzie jako zawierający jakiegoś rodzaju Rdzenny komponent.”

(Nicholas Hasluck AM KC, były Sędzia Sądu Najwyższego stanu WA)⁵

Perspektywa zaskarżeń sądowych i przewlekłości to perspektywa dysfunkcyjnego rządu.

To nie wyjdzie Australii na dobre.

7. OTWIERA DRZWI AKTYWISTOM

Niepewność prawna oraz brak szczegółów rodzi pytanie: co będzie następne?

Niektórzy zwolennicy “Głosu” przyznają otwarcie, że będzie on jedynie pierwszym krokiem na drodze do reparacji i odszkodowań i innych radykalnych zmian.

“To pierwszy krok, krok ważny ale nie poparty wyjaśnieniami. Weźmy na przykład inicjatywę “Pay the Rent” – jak mamy to zrobić w sposób który jest transparentny i który zarazem rzeczywiście wynagradza i kompensuje ludy Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa...?”

(Thomas Mayo, Referendalna Grupa Robocza)⁶

The Uluru Statement from the Heart [Przesłanie z Serca Uluru] powiada, że “Głos” jest pierwszym krokiem, przed traktatem i wyznaniem prawd.

Traktat to z definicji umowa pomiędzy rządami, a nie pomiędzy pewną grupą obywateli i ich rządem.

Jeden z członków rządowej Referendalnej Grupy Roboczej określił “prawdę” jako “lewar” który posłuży do “abolicii dawnych instytucji kolonialnych”.

“To sposobność wyartykułowania oczekiwań naszych społeczności podczas jakiegokolwiek negocjowania traktatów czy innych rzeczy, takich jak ustawodawstwo, reformy oraz abolicja instytucji, tych dawnych instytucji kolonialnych które nas krzywdzą.”

(Thomas Mayo, Referendalna Grupa Robocza)⁷

Już teraz wielu aktywistów nawołuje do **zlikwidowania Australia Day, zmiany flagi oraz wielu innych instytucji i symboli** ważnych dla Australijczyków.

“Cały czas chodzi o #abolishAustraliaDay, zmiana daty tego święta to tylko unik.”

(Teela Reid, Referendalna Grupa Inicjatywna)⁸

Jeśli “Głos” zostanie ukonstytuowany, wszystkie te apele tylko przybiorą na sile.

“Australijczycy powinni zrozumieć, że “Głos” wykorzystywany będzie do wspierania żądań uznania koegzystującej suwerenności, powołania komisji pojednania (Makarrata Commission) do wypracowania traktatu i rekompensaty pieniężnej, oraz do napisania na nowo australijskiej historii...

“Ewentualność wyrządzenia australijskiemu społeczeństwu ogromnych niepowetowanych szkód oznacza, że “Głos” żadną miarą nie powinien zostać umocowany w australijskiej konstytucji...”

(Terence Cole AO RFD KC, były Sędzia Sądu Najwyższego stanu NSW)⁹

8. BĘDZIE KOSZTOWNE I BIUROKRATYCZNE

Nie znamy wysokości dofinansowania, jakie miałyby otrzymać “Głos”.

⁵ Przedłożenie Parlamentarne w trybie zapytania, 16/4/2023

⁶ WYSZUKIWIARKA Wystąpienie założycielskie, 12/2/2020

⁷ WYSZUKIWIARKA Wystąpienie założycielskie, 12/2/2020

⁸ Twitter, 24/1/2023

⁹ Spectator Australia, 6/4/2023; Przedłożenie Parlamentarne w trybie zapytania, 19/4/2023

Kto jest jej autorem?

Treść tej argumentacji (która dostępna jest też na stronie aec.gov.au/referendums/pamphlet.htm) autoryzowana została przez przez większość tych posłów do Parlamentu, którzy zagłosowali przeciw proponowanej ustawie, i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji. Jej brzmienie opublikowane zostało bez jakichkolwiek zmian przez Przewodniczącego Komisji Wyborczej.

Ciąg dalszy argumentacji No
str.19

Argumentacja za głosowaniem

Yes

- Spadku długości życia.
- Gorszych wyników w edukacji i zatrudnieniu.
- Pogorszonego się stanu zdrowia.

Zagłosuj Yes żeby przerwać ten cykl i zjednoczyć nasz naród.

Eddie Betts, legenda Adelaide AFL i Carlton AFL, mężczyzna z ludu Gubrun, Wirangu/Kokatha

“Wiem, że ‘Głos’ nie naprawi wszystkiego z dnia na dzień, ale czuję, że jest to przetarcie szlaku do zapewnienia, że będziemy włączeni i szanowani w procesie podejmowania decyzji w sprawach, które nas dotyczą.”

7. Praktyczne rady, które działają.

“Głos” doradzać będzie w kwestii praktycznych kroków, potrzebnych do poprawy stanu zdrowia, edukacji, zatrudnienia i mieszkalnictwa Rdzennych Australijczyków.

Umocowanie “Głosu” w Konstytucji zapewnia mu stabilność i niezależność, tak teraz jak i na przyszłość.

Oznacza to, że “Głos” może oferować rady rzetelne, bez obawy uwikłania się w doraźną politykę.

Nie da się z dnia na dzień rozwiązać wszystkich wyzwań stojących przed Rdzennymi Australijczykami. Potrzebujemy działania tu i teraz, ale również planowania długoterminowego.

I to dlatego potrzebujemy “Głosu”, którego nie można wykreślić jednym pociągnięciem pióra.

Autorytety prawnicze są zgodne, że “Głos” nie będzie miał mocy zapobiegania, opóźniania czy wetowania ustaw ani decyzji. **Istotą “Głosu” jest doradztwo.**

8. Polepszenie funkcjonowania rządu.

Zagłosowanie Yes to:

- Rząd, który dzięki lepszym radom lepiej działa.
- Mająca aprobatę ekspertów poprawka do Konstytucji.

Starsi prawnicy i byli sędziowie Sądu Najwyższego uczestniczyli w tym procesie.

Co mówią autorytety prawnicze:

- Prawnie i Konstytucyjnie bez zarzutu.
- **Wzbogaci** nasz system sprawowanie władzy.
- Bez prawa weta – ostatnie słowo należeć będzie do Parlamentu i Rządu.

Robert French AC, Prezes Sądu Najwyższego Australii 2008-2017 oraz Geoffrey Lindell, profesor emeritus prawa Uniwersytetu Adelaide:

“Głos” to idea wielka, ale nieskomplikowana. To wysoki zysk w zamian za niskie ryzyko...

“Głos” stworzy Pierwszym Narodom praktyczną możliwość doradzania Parlamentowi i Rządowi w kompetentny, spójny i miarodajny sposób.”

– Edytoriał Redakcyjny, gazeta Australian Financial Review, 4/2/2023

Teraz wszystko jest w naszych rękach.

Evonne Goolagong Cawley AC MBE, była pierwsza rakieta tenisowa świata, kobieta z ludu Wiradjuri:

“Zagłosuj Yes za możliwością uhonorowania przez wszystkich Australijczyków wkładu ludów Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa w życie naszego kraju, oraz za umożliwieniem przyszłym pokoleniom realizowania swoich marzeń. Uchwycmy ten moment obiema rękami.”

Ludy Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa oferują nam pokoleniową szansę.

Możemy zagłosować Yes i stać się częścią tego wspaniałego jednoczącego momentu, który przyniesie z sobą lepszą przyszłość.

Możemy zagłosować Yes żeby:

Ciąg dalszy argumentacji Yes
str.20

Kto jest jej autorem?

Treść tej argumentacji (która dostępna jest też na stronie aec.gov.au/referendums/pamphlet.htm) autoryzowana została przez przez większość tych posłów do Parlamentu, którzy zagłosowali za proponowaną ustawą, i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji. Jej brzmienie opublikowane zostało bez jakichkolwiek zmian przez Przewodniczącego Komisji Wyborczej.

Argumentacja za głosowaniem

No

To kolejny szczegół, który miałby zostać dopracowany dopiero po referendum.

Na rozmaitych szczeblach administracji rządowej **mamy obecnie setki organów reprezentujących Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa**

W tym roku, Rząd przyznał Krajowej Agencji ds. Rdzennych Australijczyków z jej 1 tys. 400 pracownikami budżet w wysokości 4,3 mld dolarów.

Witryna i model biznesowy Agencji informują: “Naszą rolą... jest zapewnić ludom Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa możliwość wypowiedzenia się w sprawach dotyczących ich decyzji.”

Nigdzie nie ma żadnej wzmianki, że “Głos” w czymkolwiek ją zastąpi. Będzie funkcjonował jako jeszcze jeden element biurokracji.

9. TEN “GŁOS” BĘDZIE WIECZYSTY

“Głos” nie jest programem próbnym czy pilotażowym. Nie będzie częścią ustawy, która mogłaby być uchylona.

Wpisanie go do Konstytucji będzie nieodwracalne.

Kiedy Federalny Sąd Najwyższy dokona jakiejś wykładni, Parlament nie będzie miał prawa nie zastosować się do niej.

Negatywne konsekwencje pozostaną z nami na zawsze.

10. SĄ LEPSZE SPOSOBY ŻEBY PÓJŚĆ DO PRZODU

To nie jest referendum mające jedynie uhonorować Rdzennych Australijczyków w naszej Konstytucji.

To osiągnąć można bez powoływania ryzykownego, niedookreślonego i wieczystego “Głosu”.

Uznanie roli i wkładu rdzennych mieszkańców cieszy się powszechnym poparciem Australijczyków. Problemem jest natomiast proponowana instytucja “Głosu”.

Wielu Australijczyków sprzeciwia się powołaniu “Głosu” dla zasady.

Inni byliby gotowi rozważyć jakąś mniej ryzykowną opcję, ale Rząd nie dał nam takiego wyboru.

Przed głosowaniem nad poprzednimi zmianami w Konstytucji zwołana została Konwencja Konstytucyjna, żeby gruntownie rozważyć wszystkie opcje i szczegóły.

Tutaj takiego procesu nie było. Tę poprawkę procedowano w sposób pośpieszny i arbitralny.

Takie podejście nie jest jednoczące, ani skuteczne. Jest dzielące.

TA DECYZJA NALEŻY DO CIEBIE

To bardzo ważna decyzja. Niestety, uzasadnione pytania i obawy wielu Australijczyków zostały zlekceważone.

Na szczęście, to referendum nie zostanie rozstrzygnięte przez polityków, korporacje czy celebrytów.

O jego wyniku zadecydują wszyscy Australijczycy. Bo to dotyka każdego Australijczyka.

Jeśli nie wiesz co zrobić, zagłosuj no.

DODATKOWE INFORMACJE

Dodatkowe informacje oraz uaktualnienia znaleźć można na:

- www.riskyvoice.com
- www.oneandfree.au
- www.australiansforunity.com.au

KONIEC ARGUMENTÓW ZA GŁOSOWANIEM NO.

Kto jest jej autorem?

Treść tej argumentacji (która dostępna jest też na stronie aec.gov.au/referendums/pamphlet.htm) autoryzowana została przez przez większość tych posłów do Parlamentu, którzy zagłosowali przeciw proponowanej ustawie, i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji. Jej brzmienie opublikowane zostało bez jakichkolwiek zmian przez Przewodniczącego Komisji Wyborczej.

Argumentacja za głosowaniem

Yes

- Postąpić jak należy wobec ludów Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa.
- Dać ludziom możliwość wypowiedania się w dotyczących ich kwestiach.
- Sprawić praktyczną, poprawiającą jakość życia różnicę.

Zagłosujmy Yes za **uhonorowaniem, wsłuchiowaniem się i lepszymi rezultatami**.

Zagłosujmy Yes żeby ludom Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa żyło się lepiej, a ich dzieci miały lepsze widoki na przyszłość.

W duchu jedności, zagłosujmy razem Yes.

KONIEC ARGUMENTÓW ZA GŁOSOWANIEM YES.

Argumentacja za głosowaniem

No

Argumentacja za głosowaniem No zakończyła się na str. 19

Kto
jest jej
autorem?

Treść tej argumentacji (która dostępna jest też na stronie aec.gov.au/referendums/pamphlet.htm) autoryzowana została przez przez większość tych posłów do Parlamentu, którzy zagłosowali za proponowaną ustawą, i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji. Jej brzmienie opublikowane zostało bez jakichkolwiek zmian przez Przewodniczącego Komisji Wyborczej.

Kto
jest jej
autorem?

Treść tej argumentacji (która dostępna jest też na stronie aec.gov.au/referendums/pamphlet.htm) autoryzowana została przez przez większość tych posłów do Parlamentu, którzy zagłosowali przeciw proponowanej ustawie, i którzy wyrazili życzenie zaprezentowania swoich racji. Jej brzmienie opublikowane zostało bez jakichkolwiek zmian przez Przewodniczącego Komisji Wyborczej.

Oficjalny przewodnik do referendum 2023

Strona intencjonalnie pozostawiona pusta

aec.gov.au
13 23 26

Kiedy odbędzie się głosowanie?

Po więcej informacji – zeskanuj kod QR
lub wejdź na stronę aec.gov.au/referendums

Autoryzowane przez Przewodniczącą Komisji Wyborczej, 10 Mort Street, Canberra
Authorised by the Electoral Commissioner, 10 Mort Street, Canberra

Słowo wstępne Przewodniczącego Komisji Wyborczej

Już dość dawno nie mieliśmy żadnego referendum. Ostatnie przeprowadzono w 1999r., co oznacza, że dla wielu czytających te słowa osób będzie to ich pierwsze głosowanie referendalne w życiu.

Referendum jest ogólnokrajowym głosowaniem nad proponowaną zmianą w Konstytucji – a w tym przypadku, czy zmienić Konstytucję, aby uznać Pierwsze Narody Australii poprzez ustanowienie Głosu Aborygenów i Wyspiarzy Cieśniny Torresa.

W referendum głosuje się inaczej niż w wyborach, a jego wynik zależy od tego, jak zagłosuje ‘podwójna większość’ – to jest:

- ogólnokrajowa większość (ponad 50%) we wszystkich stanach i terytoriach, oraz
- większość (ponad 50%) w większości (w przynajmniej czterech z sześciu) stanów.

AEC przygotowała ten przewodnik, aby pomóc ci zaplanować oddanie głosu w referendum, w tym – jak poprawnie oddać głos oraz jak przebiega głosowanie w lokalu wyborczym. Podpowiadamy też, jak weryfikować źródła informacji.

W dniu głosowania na terenie kraju czynnych będzie ponad 7 tys. lokali wyborczych, będzie można oddać głos przedterminowo, a w rejon oddalone uda się więcej niż zwykle Mobilnych Urn Wyborczych.

Bezstronność i niezależność to filary Australijskiej Komisji Wyborczej. Transparentność, zabezpieczenia i rozliczalność naszych działań są najwyższej próby i widoczne gołym okiem.

Jestem dumny z roli, jaką odgrywamy w przygotowaniu tego referendum z najwyższą rzetelnością na wszystkich jego etapach.

Po więcej informacji wejdź na stronę aec.gov.au/referendums.

Tom Rogers
Przewodniczący Komisji Wyborczej

 PONAD 97% uprawnionych do głosowania zarejestrowanych w spisie wyborców

 7 000+ lokali wyborczych

 500+ punktów głosowania przedterminowego

 BLISKO 100 000 dodatkowego personelu referendalnego

Zatrzymaj się i zastanów

Weryfikuj źródła podczas tego referendum

W okresie referendalnym możesz natknąć się na informacje dotyczące procesu wyborczego, które nie mają oparcia w faktach, są wyrwane z kontekstu, czy nawet wprowadzają w błąd.

AEC jest niezależnym organem, którego zadaniem jest przeprowadzenie referendum. Poinformujemy wyborców o wymogu wzięcia w nim udziału, o celu referendum, i o opcjach oddania głosu, jakie mają do dyspozycji.

To ważne, by bacznie analizować to co widzimy, słyszymy i czytamy na temat procesu referendalnego.

Poświęć chwilę na zastanowienie się, czy informacja:

- pochodzi z godnego zaufania lub sprawdzonego źródła
- jest aktualna
- jest pewna (nie jest oszustwem)

Jest to szczególnie ważne przy korzystaniu z mediów społecznościowych oraz z internetu.

Więcej informacji oraz krótkie filmiki z pomocnymi podpowiedziami znajdziesz na stronie aec.gov.au/stopandconsider

Zaplanuj swój głos w referendum z wyprzedzeniem

Lokale wyborcze otworzą się punktualnie o godz. 8.00 a zamkną o godz. 18.00.

Kto musi głosować?
Wszyscy obywatele Australii w wieku od lat 18 wzwyż mają obowiązek zarejestrować się i oddać głos w tym referendum.

Gdzie mogę oddać głos?
W dniu wyborów głos oddać można w dowolnym lokalu wyborczym na terenie swojego stanu czy terytorium. Lokale wyborcze czynne będą od godz. 8.00 do 18.00.

Lokale wyborcze mieszczą się zwykle w miejscowych szkołach, kościołach, świetlicach i budynkach publicznych. Lokalizację swojego najbliższego lokalu wyborczego znajdziesz na stronie aec.gov.au/where

Jeśli jesteś osobą o ograniczonej mobilności lub z niepełnosprawnością, albo też opiekujesz się taką osobą, na stronie aec.gov.au/where sprawdzić możesz, które lokale przystosowane są do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Informacje o głosowaniu dla osób niewidomych i niedowidzących uzyskać można na stronie aec.gov.au/assistance lub telefonując pod numer **13 23 26**.

A jeśli przebywam na terenie innego stanu lub terytorium?
Jeśli w dniu wyborów będziesz w podróży, możesz oddać głos w wyznaczonym centrum głosowania międzystanowego lub rozważyć możliwość głosowania przedterminowego.

A jeśli w dniu wyborów nie będę mieć możliwości oddania głosu?
Jeśli w dniu wyborów nie będziesz mieć możliwości oddania głosu w lokalu wyborczym na terenie swojego stanu czy terytorium, może przysługiwać ci możliwość oddania głosu przedterminowo – osobiście lub drogą pocztową.

Jak oddać przedterminowy głos osobiście
Jeśli spełniasz warunki, możesz oddać głos przed dniem wyborów. Punkty głosowania przedterminowego otwierają się w poniedziałek poprzedzający o 2 tygodnie dzień wyborów. Ponieważ daty i godziny otwarcia poszczególnych punktów mogą być różne, szczegółowe informacje dotyczące każdego z nich

sprawdzić będzie można na stronie aec.gov.au/where.

Aby sprawdzić, czy przysługuje ci możliwość głosowania przedterminowego, oraz uzyskać więcej informacji na ten temat, wejdź na stronę aec.gov.au/early lub zadzwoń pod numer **13 23 26**.

Jak oddać przedterminowy głos drogą pocztową

Uprawnieni wyborcy skorzystać mogą z opcji głosowania drogą pocztową. Aby sprawdzić czy się kwalifikujesz oraz wypełnić wniosek zgłoszeniowy, wejdź na stronę aec.gov.au/pva lub zeskanuj kod QR.

Jeśli chcesz wystąpić o możliwość oddania głosu drogą pocztową a nie masz dostępu do internetu, zadzwoń pod numer **13 23 26**.

Wniosek o możliwość głosowania drogą pocztową musi być złożony tak, aby dotarł on do AEC **nie później niż do godz. 18.00 w środe poprzedzającą dzień wyborów**.

Jak przebiega głosowanie w lokalu wyborczym

- Po podejściu do stanowiska wydawania kart do głosowania urzędnik wyborczy zapyta cię o imię, nazwisko i adres zamieszkania, oraz czy już głosowałeś/-eś w referendum 2023. Twoje nazwisko zostanie następnie odhaczone w spisie wyborców.
- Otrzymasz kartę do głosowania.
- Uważnie przeczytaj instrukcje na karcie do głosowania.
- Wypełnij kartę do głosowania.
- Po wypełnieniu karty do głosowania złóż ją i umieść w urnie wyborczej.
- Jeśli skorzystasz z ołówka AEC, opuszczając lokal wrzuć go do pojemnika. Możesz też skorzystać ze znajdującego się w pobliżu wyjścia odkażacza do rąk.

Pamiętaj, jeśli czujesz że potrzebujesz pomocy, możesz przyjść z zaufaną osobą towarzyszącą lub poprosić o pomoc urzędnika wyborczego.

AEC traktuje bezpieczeństwo naszych wyborców oraz pracowników bardzo poważnie. Nadal monitorujemy sytuację związaną z COVID-19 oraz stosujemy się do zaleceń sanitarnych. Informacje zawarte w tym przewodniku odzwierciedlają sytuację w chwili druku. **Przedsięwzięte przez nas środki bezpieczeństwa mogą więc ulec zmianie.**

W lokalach wyborczych dostępne będą odkażacze do rąk, zachęcamy też do noszenia maseczek ochronnych oraz zachowywania bezpiecznego dystansu. Do wypełnienia karty do głosowania użyć można jednorazowego ołówka AEC lub przynieść swój ołówek czy długopis.

Spraw, by twój głos się liczył

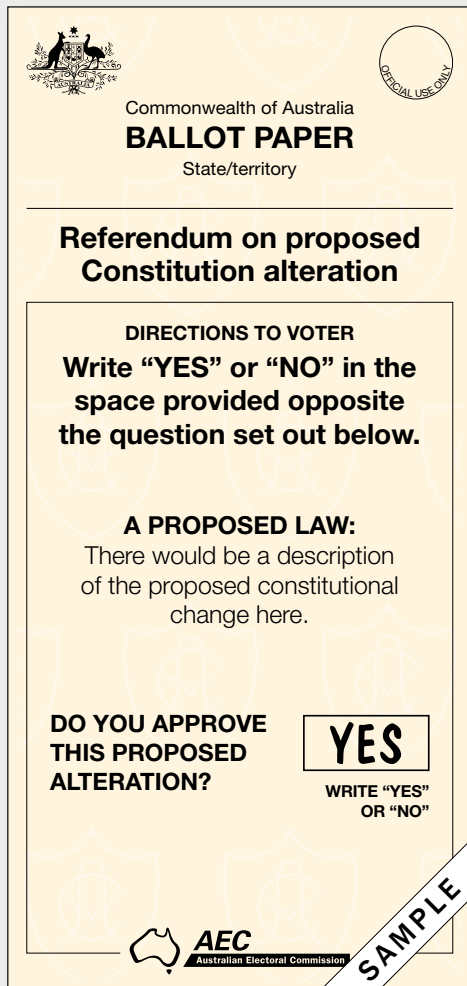
W tym referendum otrzymasz kartę do głosowania nad proponowaną zmianą w Konstytucji Australii.

Na karcie do głosowania:

Napisz **YES** jeśli zgadzasz się na proponowaną zmianę

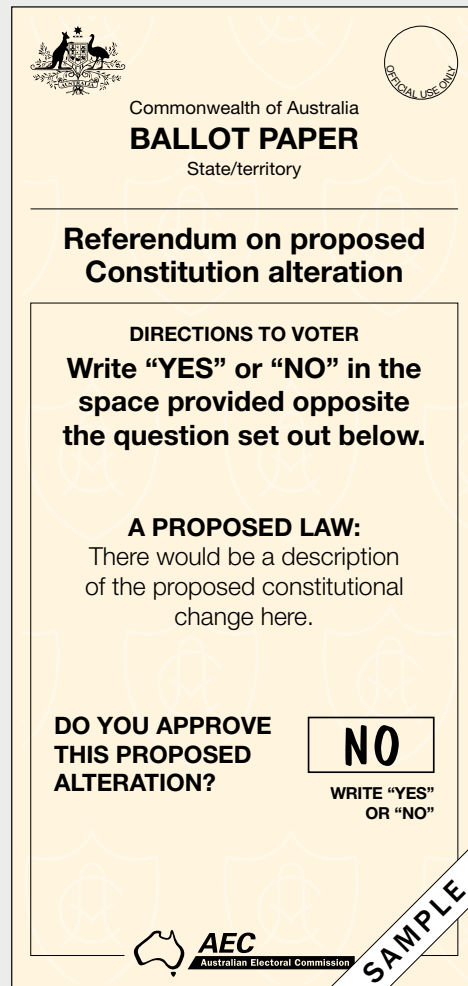
LUB

Napisz **NO** jeśli sprzeciwiasz się proponowanej zmianie

The image shows a sample ballot paper for the Commonwealth of Australia. At the top left is the Australian coat of arms. To its right is a circular stamp that says 'OFFICIAL USE ONLY'. Below the coat of arms, it says 'Commonwealth of Australia' and 'BALLOT PAPER'. Underneath that is a line for 'State/territory'. The main heading is 'Referendum on proposed Constitution alteration'. Below this is a box containing 'DIRECTIONS TO VOTER' which says 'Write "YES" or "NO" in the space provided opposite the question set out below.' This is followed by 'A PROPOSED LAW:' and a description of the proposed constitutional change. At the bottom, it asks 'DO YOU APPROVE THIS PROPOSED ALTERATION?' with a large box for 'YES' and a smaller box for 'NO'. Below the 'YES' box, it says 'WRITE "YES" OR "NO"'. At the bottom left is the AEC logo (Australian Electoral Commission). At the bottom right, a diagonal banner says 'SAMPLE'.

Przykładowa karta do głosowania

The image shows a sample ballot paper for the Commonwealth of Australia, similar to the one on the left but for a 'NO' response. It has the same header with the coat of arms, 'OFFICIAL USE ONLY' stamp, 'Commonwealth of Australia', 'BALLOT PAPER', and 'State/territory' line. The main heading is 'Referendum on proposed Constitution alteration'. Below this is a box containing 'DIRECTIONS TO VOTER' which says 'Write "YES" or "NO" in the space provided opposite the question set out below.' This is followed by 'A PROPOSED LAW:' and a description of the proposed constitutional change. At the bottom, it asks 'DO YOU APPROVE THIS PROPOSED ALTERATION?' with a large box for 'NO' and a smaller box for 'YES'. Below the 'NO' box, it says 'WRITE "YES" OR "NO"'. At the bottom left is the AEC logo (Australian Electoral Commission). At the bottom right, a diagonal banner says 'SAMPLE'.

Przykładowa karta do głosowania

Twoja odpowiedź powinna być napisana po angielsku.

Jeśli się pomylisz, nie przejmuj się,
tylko poproś o nową kartę do głosowania i wypełnij ją ponownie.

Każdy obywatel Australii w wieku od lat 18 wzwyż podlega obowiązkowi głosowania.
Niewzięcie udziału w wyborach zagrożone jest karą grzywny lub postępowaniem sądowym.
Oddanie więcej niż jednego głosu jest przestępstwem.